

JÁTÉKNAP A SZENT-GYÖRGYI ALBERT SZAKGIMNÁZIUMBAN

GAME DAY AT SZENT-GYÖRGYI ALBERT SECONDARY VOCATIONAL SCHOOL

Sági Éva ¹

¹ Kecskeméti Szakképzési Centrum Szent-Györgyi Albert Szakgimnázium és Szakközépiskola

---

Kulcsszavak:

társasjáték
kompetenciafejlesztés
játéknapp

Keywords:

boardgames
developingcompetences
Game Day

Cikktörténet:**Cikktörténet:**

Beérkezett 2019. június 24.
Átdolgozva 2019. október 31.
Elfogadva 2019. november 5.

Összefoglalás

A játék szerepe a matematikai kompetenciák fejlesztésében 2011 óta foglalkoztat.

Előadásomban egyrészt az általam fejlesztett matematikai társasjátékokat mutatom be, amelyek felsős és középiskolás tanulók számára készültek.

Másrészt 2018. november 10-én egy magyar-történelem szakos kolléganőmmel szerveztünk egy Játéknapot, amellyel a játékos munkaformát szerettük volna népszerűsíteni iskolánk tanárai és tanulói körében. Ennek a napnak a lebonyolításáról és tapasztalatairól is szeretnék beszámolni.

Abstract

The role of games in the development of mathematical skills and competences has been in the focus of my attention since 2011.

In my lecture I am going to present myself-developed board games which target at middle and secondary school pupils aged between 10-18.

On the other hand, together with a colleague of mine who teaches History and Hungarian Literature and Grammar we organized a Game

Day aiming to propagate playful learning methods in the circle of teachers and pupils. In the lecture I am summarizing the organisation process and the experiences of this project day.

---

1. Indítattás

A játék szerepe a matematikai kompetenciák fejlesztésében 2011 óta foglalkoztat. Ekkor végeztem az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karán meghirdetett a „MATEMATIKA TANULÁS ZAVARAI” (diszkalkulia) című 60 órás akkreditált pedagógus-továbbképzési programot. Erre azért volt szükség, mert iskolánkban egyre nőtt a BTMN-es tanulók száma, és ekkor még nem volt főállású fejlesztő pedagógus iskolánkban.

A továbbképzésen sok hasznos fejlesztőjátékkal is megismerkedtünk, de azt kellett tapasztalnom, hogy ezek zöme óvodás, illetve alsós korosztálynak való. Sajnos, a felsős, illetve a középiskolás tanulók számára készült kimondottan matematikai játékok hiánycikknek számítanak.

Először elkezdtem gyűjteni a középiskolások számára is használható logikai játékokat. Ezek használata során merült fel bennem néhány saját játék ötlete, melyek megvalósítása során újabb és újabb ötletem támadt. A játékokat először a diszkalkulia fejlesztésben használtam fel, majd kiterjesztettem azokat a normál iskolai osztályokra is.

A játékok népszerűsítését azért is fontosnak tartom, mert a kombinatorika és a valószínűség-számítás tanítása során gyakran találkozunk magyar kártyás, francia kártyás, dominós feladatokkal. A gyerekek egy részének fogalma sincs arról, hogy ezek a játékok hogyan is néznek ki. Valószínűleg otthon sosem kártyáztak, társasjátékoztak velük.

2. Játékkészítés

Kétféle típusú játékot készítettem. Az egyik a feladatkártyás, a másik a zsetonos játékok. Tulajdonképpen egyik ötlet sem új, hiszen kaphatók számkártyák összeadásra, kivonásra, szorzásra, osztásra, valamint zsetonos játék a Százalékszámítás és a Touché. Én ezeket fejlesztettem tovább felsős, illetve középiskolás témákra.

2.1. Feladatkártyás játékok

2.1.1. Szükséges eszközök:

- játéktábla
- dobókocka
- bábuk
- feladatkártyák
- megoldáslapok.

2.1.2. A feladatkártyák témái:

- Már húszig számolok!
  - Összeadás, kivonás 100-as számkörben
  - Szorzás, osztás 100-as számkörben
  - Nyitott mondatok 100-as számkörben
  - Természetes számok kiolvasása
  - Helyi érték gyakorlása természetes számok esetén
  - Tizedes törtek kiolvasása
  - Helyi érték gyakorlása tizedes törtek esetén
  - Műveletek egész számokkal
  - Mértékváltás (hosszúság, tömeg)
  - Mértékváltás (ürmérték, terület, térfogat)
  - Radián – fok átváltás
  - Hatványozás fogalma
  - Hatványozás azonosságai
  - Gyökvonás
  - Zárójelfelbontás és kiemelés
  - Nevezetes azonosságok
  - Függvények (lineáris, abszolút érték, másodfokú, négyzetgyök)
- Ezen belül leolvastatható a hozzárendelési szabály, illetve különböző függvényjellemzők.

2.1.3. A játék menete:

A feladatkártyás játékokat kétféleképpen is szoktuk játszani az időkerettől függően.

- A rövidebb mód, ha csak a feladatkártyákat és a megoldáslapot kapják meg, egymás után húznak, aki tudja a megoldást, az megkapja a kártyát, és az győz, aki a legtöbb feladatkártyát gyűjtötte össze.

- A másik módszer, ha táblán játszanak, és csak akkor dobhatnak, ha tudják a megoldást. Itt az győz, aki előbb célba ér.

2.1.4. Tapasztalatok:

A gyakorlat során a játékok többször fejlesztésre szorultak.

- Egyrészt rájöttem, hogy az egyes csoportok feladatkártyáit különböző színűre érdemes készíteni, mert a játék közben véletlenül elszóródó kártyákat így könnyebb a helyükre tenni.
- Másrészt először csak feladatkártyákat csináltam, és nem győztem szaladgálni a tanulók között a vitás eredmények eldöntésére. Azután változtattam a dolgon, minden feladatkártyát beszámoltam, és készítettem egy-egy megoldáslapot. Persze időnként így is kell segítenem, de azért sokkal könnyebbé tette a munkámat. Azt tapasztaltam, hogy a gyerekek játék közben nem használják puszkaként a megoldást, csak tényleg ellenőrzésre.

2.2. Zsetonos játékok

2.2.1. Szükséges eszközök:

- játéktábla
- dobókocka
- bábuk
- zsetonok
- játékszabály
- segítséglap

2.2.2. A játéktáblák témái:

- Oszthatóság
- Négyszögek

2.2.3. A játék menete:

A zsetonok a bankban vannak.

Az oszthatóság esetén:

A soron következő játékos dob a kockával, kivesz egy zsetont a bankból, és a tábla olyan mezőjére helyezi, amely az általa dobott szám többszöröse.

A négyszögek esetén:

A játékosok a START mezőre helyezik a bábuikat. A soron következő játékos dob a kockával, a nyíl irányába haladva annyit lép a bábujával a sötétzöld mezőkön, mint amennyit dobott. Kivesz egy zsetont a bankból, és a tábla olyan világoszöld mezőjére helyezi, amely olyan négyszöget ábrázol, amely a sötétzöld a mezőn áll. Ha egy játékos mosolygós fejecskére lép, akkor bárhová felteheti a zsetonját.

Ezek a matematikai tartalom kívül stratégiai játékok is, hiszen a zsetonokat úgy érdemes elhelyezni a táblán, hogy minél messzebb legyenek egymástól. Ugyanis akinél vízszintesen, függőlegesen vagy átlósan kialakul legalább három egymás melletti zseton, az magához veheti azokat. A végén az győz, aki a legtöbb zsetont gyűjtötte.

2.2.4. Tapasztalatok:

A négyszöges játékot azért tartom fontosnak, mert a diákok többsége bizonytalan abban, hogy az egyes négyszögek hogyan is néznek ki, a speciális négyszögekkel pedig végképp nincsenek tisztában: pl. a téglalap is paralelogramma, vagy a rombusz is deltoid stb. Ezért kellett segítő rajzokat is mellékelnem a játékhoz.

3. Játéknap

Intézményünkben dolgozik egy magyar-történelem szakos kolléganő, aki a saját szakterületén szintén gyakran használ játékos módszereket. Régóta tervezgetjük, hogyan lehetne népszerűsíteni a kollégák körében a játékos munkaformát.

Ebben a tanévben adódott az a lehetőség, hogy a sok szombati tanítási nap miatt igazgatónőnk ötleteket kért ezeknek a napoknak a hasznos eltöltésére. Így hozakodtunk elő régi tervünkkel, amely támogatásra talált a vezetőség körében is. 2018. november 10-ét kineveztük Játéknapnak.

3.1. Előkészítő munkálatok

Először kizárólag játékkészítésben gondolkodtunk. Én viszont tartottam attól, hogy a kevésbé kreatív kollégákat és tanulókat nem tudjuk megmozdítani, illetve a több száz tanuló foglalkoztatását és a szükséges anyagokkal való ellátását nem tudjuk biztosítani. Ezért kettéosztottuk a szervezés munkáját.

Kolléganőm fogta össze azokat a tanárokat, akik vállalkoztak társasjátékok készítésére. Kialakították a tanulói munkacsoportokat. Összegyűjtötték az anyagigényeket.

3.1.1. A játékok kiválasztása:

A játékok kiválasztásában segítettek a kollégáim is. A kiválasztott játékok között szerepelnek szoliter, párban, illetve nagyobb létszámú csoportban játszhatóak. Gykeztem az ide vonatkozó szakirodalom ajánlásait is figyelembe venni. Minden évfolyam számára 6-6 kb. félórás játékot választottam (1. táblázat):

1. táblázat: Az egyes évfolyamok játéka

Évfolyam	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
1. játék	Line Puzzle	ShapebyShape	Pigvincsúszda	Szoliter sakk
2. játék	Qwirkle	ColorCode	Schotten - Totten	Senet
3. játék	Triódominó	Set	Next	PanicLab
4. játék	Százalékszámítás	Oszthatóság	Négyyszögek	Touché
5. játék	Block5	Gyümi	Swish	Vigyázz 6
6. játék	Difference - Cirkusz	Difference - Kastély	Difference - Tó	Difference - Sárkány

A még hiányzó játékokat és a játékszabályokat a megfelelő példányszámban legyártottam.

3.1.2. A tanulók beosztása:

A tervem négyfős csapatok létrehozása volt, akik a délelőtt folyamán 6 darab játékkal ismerkedhetnek majd meg. Minden játékhoz 2-2 játékmestert képzeltem, akiknek az lesz a feladatuk, hogy a csapattagoknak megtanítsák a játékot.

Készítettem egy felhívást, amelyet az iskola aulájában helyeztem el. Ez ide kirakott listákra lehetett feliratkozni játékmesternek, illetve játékosnak. Szerettem volna, ha minden évfolyamon két-két helyszín indul. Minden osztály névsorát összevettem a jelentkezők listájával, és átadtam az osztályfőnököknek, hogy tudják, kik azok a tanulók, akik sehova sem iratkoztak fel. Ennek hatására a kollégák is segítettek játékosokat verbuválni. Játékmesternek többen is jelentkeztek a szükségesnél, így azokat a diákokat választottam erre a szerepre, akik előbb feliratkoztak.

Végül a jelentkezők száma alapján két kilencedikes, két tizedikes, egy tizenegyedikes és egy tizenkettedikes helyszínt tudtunk megszervezni. A magasabb évfolyamokon nem gyűlt ki a játékosokból két helyszínre elegendő, mivel aznap próbanyelvizsga is volt iskolánkban és sok tizenegyedikes és tizenkettedikes tanuló azon vett részt.

Miután minden játékhoz sikerült 2-2 játékmestert találni, megkapták az általuk választott játék leírását, és időt találtunk a begyakorlásra is.

Megszerveztem a terembeosztásokat és a tanári felügyeletet is.

3.2. Az időbeosztás:

A lebonyolításhoz az alábbi időbeosztást készítettem (2. táblázat):

2. táblázat: Időbeosztás

Időintervallum	Feladat
7.30-8.00	A helyszínek berendezése, az eszközök előkészítése
8.00-9.30	Három darab játék félórás váltásban
9.30-10.00	Szünet
10.00-11.30	Három darab játék félórás váltásban
11.30-12.00	A helyszínek visszarendezése, az eszközök elpakolása

3.3. A program lebonyolítása

A Játéknap reggelén az egyes helyszínekhez készített eszközöket játékonként kizacskózva, felcímkézve, névsorral ellátva egy-egy dobozba összekészítve adtam át a felügyelő tanároknak. Ők engedték be a kijelölt termekbe a diákokat, ellenőrizték a jelenlévőket, berendezték a termeket és kiosztották a játékokat.

Sajnos, akkor reggel derült ki, hogy van néhány hiányzó tanuló. Szerencsére csak két játékmester betegedett le, mindketten a különbségkereső játékot (Difference) vezették volna, csak egyikük a cirkuszos, a másik pedig a kastélyos változatát. A többi hiányzó eredetileg játékosnak jelentkezett.

Mivel volt néhány olyan tanuló is, akik semmilyen munkát nem vállalt a jelentkezéskor, így velük töltöttük fel a hiányos csapatokat. Két tizenegyedikes lány pedig vállalta, hogy a lebetegedett játékmesterek helyébe lép. Nekik gyorsan megmutattam a Difference játékszabályát, ami szerencsére nem bonyolult. Még ezzel a gyors átszervezéssel is nyolc órákor el tudták kezdeni minden teremben a játékot.

A játékmesterek tudták a dolgukat, ügyesen koordinálták a csapatokat. A tanároknak csak az időt kellett mérniük, illetve ők is figyelték a játszó diákokat, időnként be is csatlakoztak valamelyik játékba.

3.4. Utómunkálatok

A játék végén minden szereplővel töltöttünk ki egy kilépő kártyát, amelyen két dolgot kellett megjelölni mindenkinek. Az egyik, hogy milyen szerepük volt a délelőtti folyamán (játékmester, játékos vagy felügyelőtanár), a másik, hogyan érezték magukat a délelőtti folyamán (itt ötféle smile fej közül kellett választaniuk). A 234 közreműködő közül 218-tól kaptam értékelhető kilépő kártyát. Ezek összesítéséből az derült ki, hogy a játékmesterek valamivel jobban érezték magukat, mint a játékosok. Nyilván ezt az is indokolja, hogy nekik volt előzetes munkájuk ebben a napban, míg a játékosok egy része úgy kényszerült bele a történetbe. Ez már a szervezés folyamán is látszott, hogy a játékos csapatokat volt a legnehezebb összeszedni, hiszen akik alkotni szerettek volna valamit, azok játékkészítőnek jelentkeztek. Akik pedig aktív szerepet vállaltak, azok jelentkeztek játékmesternek. A kollégáktól is zömében pozitív vélemény érkezett.

Mivel a visszajelzések alapján a válaszadók 75%-a érezte magát jól vagy nagyon jól, úgy gondolom, hogy a programot sikeresnek mondhatjuk, és mindenképpen érdemes a folytatáson gondolkodni.

Igyekeztünk a legtöbb információt begyűjteni arról is, hogy melyek voltak a legnépszerűbb játékok. A következő alkalommal szeretném a diákok véleményét figyelembe venni ebből a szempontból is.

3.5. Tapasztalatok

Nagyobb figyelmet kell az időpontra fordítani, hogy ne szervezzünk egymásra több programot. Illetve a szombati nap sem volt túl szerencsés, mert sok tanuló élt a szülői igazolás lehetőségével, és inkább nem jött iskolába sem.

Nagyobb propagandára van szükség, hogy több diáknak legyen kedve részt venni a programon. Ehhez a kollégákat is ügyesebben meg kell nyerni, hogy ők is jobban tudják lelkesíteni a diákokat. Talán ez legközelebb könnyebb lesz, mert most már sokan látták a tantestületből, hogyan képzeltem el a Játéknapot, és sokaknak tetszett a megvalósult program.

4. Összegzés

Egyetértek azokkal a kutatásokkal, akik az új tanári szerep fontosságát hangsúlyozzák. Miszerint: „kiemelendő a tanuló- és nem a tanárközpontú tanulás, a pedagógiai reflektivitás, a személyes tulajdonságok közül pedig a humorérzék, valamint a rugalmasság. Az óra menetét a tanárnak kell kézben tartania, de semmiképpen sem mindent tudóként kell végig uralnia a helyzetet, sokkal inkább facilitátorként kellene működnie.”^[1]

„Digitális médiahasználóként a tanulás rövid 2-7 perces időegységekben zajlik. Fontos eleme az önirányítottság, az egyéni érdeklődés azonnali kielégítése. Másik fontos eleme az azonnali visszajelzés és a hibázás, tévesztés szabad javítása.”^[2] Az én tapasztalatom is egybevág a cikkben leírtakkal: „A mai gyerekek nehezen tudnak figyelni. Ugyanazt a magyarázatot szinte külön-külön el kell mondanom mindenkinek újra. Nehézkesen fejezik ki magukat és az egyszerűbb utasításokat sem értik.”^[2] Az olvasott szövegeket nehezen értelmezik, hosszabb szöveges feladathoz pedig hozzá sem fognak. Sok egyforma típusú példára van szükségük a begyakorláshoz, ezeket viszont gyorsan elunják. Ezért továbbra is fontosnak érzem, hogy középiskolában is adjunk időt és teret a játékos tanulási formának is. Az a tapasztalatom, hogy a számkártyákon tanult fogalmak jobban rögzülnek. A játék közbeni tapintás, a mozgás, a kommunikáció mind hozzájárulnak ahhoz, hogy az óra kicsit mozgalmassabb legyen, így a diákok motiváltsága növekedjen.

5. Hivatkozott szakirodalom:

[1] Wágner Éva: Mai gyerek és az iskola, Gyermeknevelés 3. évfolyam 1. szám (2015)

[2] Pintér Marianna: A Z- és az alfageneráció tanulási szokásai, matematikai szempontból, Gyermeknevelés 2. évfolyam. 2. szám (2014)